

גמ' ב"ק (ט:) - המבזבז אל יבזבז יותר מחומש
רב דניאל שטיין

א. רמ"א (סי' תרנ"ו) - ומי שאין לו אתרוג או שאר מצוה עוברת א"צ לבזבז עליה הון רב וכמו שאמרו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש.

ב. רמב"ם (פ"ח ערכין הי"ג) - לעולם לא יקדיש אדם ולא יחרים כל נכסיו, והעושה כן עובר על דעת הכתוב שהרי הוא אומר מכל אשר לו ולא כל אשר לו כמו שבארו חכמים, ואין זו חסידות אלא שטות שהרי הוא מאבד כל ממונו ויצטרך לבריות, ואין מרחמין עליו, ובזה וכיוצא בו אמרו חכמים חסיד שוטה מכלל מבלי עולם, אלא כל המפזר ממונו במצות אל יפזר יותר מחומש.

ג. חי' הרשב"א לב"ק (שם) - משמע דאפילו למצוה עוברת כאתרוג וסוכה אינו מחויב לתת אפילו שליש ממונו, וזה תימה האיך נתנו דמים למצוה עוברת, וכתב הראב"ד ז"ל כדי שלא יבוא לידי עוני ויפיל עצמו על הציבור וכמו שאמרו עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות וכן אמרו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש שהעוני כמיתה. ומ"מ לא כמיתה ממש אמר הרב שלא אמרו אלא במצות עשה בשב ואל תעשה אבל במצות לא תעשה אפילו כל ממונו.

ד. ירושלמי פאה (פ"א ה"א) - באושא נמנו שיהא אדם מפריש חומש מנכסיו למצוה וכו' כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השנים והסכימו על דעת הראשונים.

ה. ספורנו (דברים ט"ז, י"ז) - "איש כמתנת ידו כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך" - לא שיתן כל אשר לו ויצטרך הוא לבריות כמחשבות פתאי האוילים כאמרם ז"ל (כתובות נ א) המבזבז אל יבזבז יותר מחומש.

ו. רמ"א (יו"ד סי' קנ"ז סע' א') - ואם יוכל להציל עצמו בכל אשר לו צריך ליתן הכל ולא יעבור לא תעשה. [פ"ת (ס"ק ד') - ועיין בסוף ספר תיבת גומא חקירה ד' שכתב דבל"ת שאין בו מעשה כמו להניח חמץ שלא יבער וכדומה י"ל דאין מחויב לבזבז ממונו וכו' ועיין בס' משנת חכמים ריש הלכות יסודי התורה שדעתו ג"כ נוטה לחלק דדוקא בל"ת שיש בו מעשה וכתב דה"ה להיפך במ"ע שעובר בקום ועשה כמו כל לאו הבא מכלל עשה מחויב לבזבז כל ממונו ע"ש. עוד כתב בפמ"ג שם דיש להסתפק בל"ת דרבנן אם מחויב ליתן כל ממונו או חומש ע"ש].

ז. גמ' סנהדרין (עד.) - דתניא, רבי אליעזר אומר הואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך, ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך, אם יש לך אדם שגופו חביב עליו ממונו לכך נאמר בכל נפשך, ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאדך. [ערוך לנר (שם) - ק"ק למה מצרכינן בכל מאדך מהיכי תיתי שלא יתן כל ממונו דהא גם בכל נפשך לא בעינן אלא מדכתיב וחי בהם וזה לא שייך לענין ממונו ואי משום דיש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו והוי בכלל וחי בהם א"כ בשאר מצות דלא קאי עליהם בכל מאדך דלא איירי רק בע"ז כמו בכל נפשך לא יחוייב ליתן ממונו כדי להציל עצמו מעבירה וזהו נגד דעת הר"ן פ' לולב הגזול שפסק כוותיה הרמ"א ביו"ד (סי' קנ"ז ס"א)].

ח. רבנו נסים גאון לשבת (קלג) - ובזה הפירוש שפירשנו יסיר מלבך ספק גדול שמסתפקין בו בני אדם ושואלין עליו והוא שאומרים מאחר שאנו יודעים שאזהרת לאו קשה מציווי עשה היאך יבא עשה וידחה האזהרה של לאו שהיא חמורה ממנו ומדרך הידוע שהחמור דוחה הקל ולא עוד אלא שפעמים שעולה על דעתן שיש בענין הזה ענין חזרה בדבר הראשון, והתשובה הוא מה שהקדמנו שהאזהרה של לאו כך נאמרה מיוחדת וכי הציווי של עשה תנאי הוא בה.

ט. גמ' קידושין (כט-כט:) - תנו רבנן הוא לפדות ובנו לפדות הוא קודם לבנו רבי יהודה אומר בנו קודמו, שזה מצותו על אביו, וזה מצותו בנו עליו. אמר רבי ירמיה הכל מודין, כל היכא דליכא אלא חמש סלעים הוא קודם לבנו, מאי טעמא, מצוה דגופיה עדיפא.

י. תלמוד ירושלמי פסחים (פ"י ה"א) - דרבי יונה שתי ארבעתי כסוי דלילי פסחא וחזיק רישיה עד עצרתא ר' יודה בי ר' אלעי שתי ארבעתי כסוי דלילי פיסחא וחזיק רישיה עד חגא.

יא. שו"ע (סי' תע"ב סע' י') - מי שאינו שותה יין מפני שמזיקו, או שונאו, צריך לדחוק עצמו ולשתות, לקיים מצות ארבע כוסות. [משנ"ב (ס"ק ל"ה) - ר"ל שמצטער בשתייתו וכואב בראשו מזה ואין בכלל זה כשיפול למשכב מזה].

יב. תשו' אגר"מ (ח"א סי' קע"ב) - באם מחוייב להכנס בחולי בשביל קיום מצות עשה דשופר וכדומה. נשאלתי באחד שהיה חולה במחלת שטות והוא בבית החולים ונרפא אבל הרופאים אומרים שצ"ל שם עוד איזה שבועות תחת השגחתם כדי שלא יתקלקל ח"ו, אם צריכים להוציאו משם כדי שיקיים מצות שופר שבבית החולים אי אפשר. והשבתי שלע"ד אין צריכים להוציאו כי על עשה גם אונס ממון יותר מחומש נחשב אונס לפוטרו ואולי גם בפחות מחומש עיין בסי' תרנ"ו במג"א סק"ז וא"כ כ"ש זה שעדיף להאדם אף מחומש ממון ויותר שהיה מוציא להתרפא אף כל ממונו שנחשב אונס ממצות עשה דשופר ופטור.

יג. רמב"ם (פ"ד חנוכה הי"ב) - מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאוד וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס להוסיף בשבח הקל והודיה לו על הניסים שעשה לנו, אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה שואל ומוכר כסותו ולוקח שמן ונרות ומדליק.

יד. רמב"ם (פ"ז חו"מ ה"ז) - לפיכך כשסועד אדם בלילה הזה צריך לאכול ולשתות והוא מיסב ב דרך חירות, וכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים חייב לשתות בלילה הזה ג ארבעה כוסות של יין, אין פוחתין מהם, ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה לא יפחתו לו מארבעה כוסות, שיעור כל כוס מהן רביעית.